

Position Paper domeinoverstijgende samenwerking Wlz en Wmo/Zvw in relatie tot Langer Thuis

Probleemstelling

Zowel gemeenten, zorgverzekeraars en zorgkantoren zijn financier en opdrachtgever in het stelsel van (langdurige) zorg en ondersteuning. Zorgkantoren hebben als belangrijkste taak om zorg te realiseren voor mensen die recht hebben op langdurige zorg volgens de Wet langdurige zorg (Wlz). Het doel van de Wlz is dat ouderen met een blijvende somatische of psychogeriatrische beperking en mensen met blijvende verstandelijke, lichamelijke of zintuiglijke beperkingen passende zorg krijgen met aandacht voor het individuele welzijn.

Het zorgstelsel moet conform de wet doelmatig en doeltreffend zijn, de kosten moeten beheerst worden en de positie van de cliënt moet beschermd en bevorderd worden. De zorg is echter gefragmenteerd, domeinoverstijgende samenwerking komt onvoldoende tot stand wat nadelig is voor de effectieve inzet van middelen en de kwaliteit van de zorg. Voorts is er een voorzienbaar ernstig tekort aan geschikte woonvormen, waardoor het uitstellen of voorkomen van Wlz-zorg in de knel komt.

Uitgangspunt

Langdurige zorg en ondersteuning moet nadrukkelijk uitgaan van de wensen, voorkeuren en behoeften van patiënten/cliënten, waarbij kwaliteit, continuïteit en effectieve inzet van middelen centraal staan, waarbij ook de geschikte woonvorm begrepen wordt. De organisatie en de financiering van het stelsel moet verbeterd door een betere samenwerking tussen gemeenten, zorgverzekeraars en zorgkantoren gericht op passende zorg en welzijn van de cliënt zowel in aanloop naar een Wlz-indicatie als daarop volgend.

Wat kan anders/beter?

1. Verbeteren van coördinatie en afstemming

Vanuit het perspectief van de cliënt is het leveren van samenhangende ondersteuning en zorg onmisbaar. De huidige financiële manoeuvreerruimte om samenhangende ondersteuning en zorg over partijen heen mogelijk te maken belemmert effectieve samenwerking waarbij de financiële prikkels eerder contraproductief uitwerken.

Het wegnemen van deze belemmeringen voor domeinoverstijgende samenwerking is essentieel voor het duurzaam bieden van passende ondersteuning en zorg.

2. Wrong pocket problematiek bij preventie van ondersteuning en zorg oplossen

Kosten en baten van preventie van ondersteuning en zorg komen niet per definitie terecht bij het leverende domein: de kosten kunnen in het ene domein vallen en de baten in het andere domein (wrong pocket problematiek). Zo hebben gemeenten en zorgverzekeraars mogelijkheden om middelen in te zetten voor preventieve initiatieven om ouderen zo lang mogelijk in hun eigen omgeving passende ondersteuning en zorg te bieden. Zorgkantoren hebben deze mogelijkheid echter niet door de restrictie dat alleen zorgkosten op basis van de Wlz-indicatie vergoed mogen worden. Vanuit de optiek dat Wlz-zorg uitgesteld of voorkomen kan worden, zullen ook domeinoverstijgende investeringen die hier aan bijdragen mogelijk moeten worden gemaakt.

Preventieve initiatieven gericht op zorg en/of ondersteuning van thuiswonende ouderen kan op grotere schaal en meer gezamenlijk versterkt worden als de financiële randvoorwaarden domeinoverstijgende samenwerking faciliteren en stimuleren.

3. Voorkómen van afstemmings- en afwentelproblemen door budgettaire prikkels

In de praktijk zit een grijs gebied tussen de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) en de Zorgverzekeringswet (Zvw) enerzijds en de Wlz anderzijds: de burger wordt bediend vanuit verschillende wetten en instanties, met elk een loket, handelingskader, verantwoordelijkheid en financiering. Een treffend voorbeeld vormt het Persoonsgebonden budget (Pgb): het Pgb bij de Wmo wordt door de gemeente vastgesteld, bij de Wlz door het zorgkantoor en bij de Zvw is het de zorgverzekeraar die het Pgb toewijst. Het concurrerende karakter van het systeem heeft niet alleen invloed op de kosten en de baten, maar ook op de effectiviteit en kwaliteit van de ondersteuning en zorg.

Willen mensen langer thuis kunnen blijven wonen, dan is een breder perspectief nodig: de solidariteit in het stelsel, de prestaties, de baten en uitgaven, alsmede de financiële toegankelijkheid dienen in samenhang gezien te worden om afstemmings- en afwentelproblemen te voorkomen.

4. Verbeteren van de kwaliteit van de Wlz-zorg

Iedereen die voldoet aan de voorwaarden van de Wlz heeft recht op langdurige zorg van goede kwaliteit waarbij er oog en oor moet zijn voor de wensen en behoeften van de cliënt om passende zorg te realiseren. Voor de zorginkoop en de verbetering van de zorg is de dialoog met cliënten, cliëntenraden en zorgleveranciers essentieel. Verbetermaatregelen vallen buiten het financiële kader van de zorgkantoren, daar waar deze niet zijn toe te rekenen aan de cliënt met een Wlz-indicatie.

Willen zorgkantoren zorginkoop doorontwikkelen tot een continu proces van verbeteren, dan moet daarvoor de wettelijke, organisatorische en financiële ruimte geboden worden.

5. Onafhankelijke cliëntondersteuning

Cliëntondersteuning in aanloop naar en bij het aanvragen van de Wlz-indicatie is een verantwoordelijkheid van de gemeente; beschikt de cliënt over een Wlz-indicatie dan kan de ondersteuning ten laste worden gebracht van het Fonds langdurige zorg. Wil de cliënt weloverwogen keuzes kunnen maken is informatie en advies over het zorgaanbod en de invulling van de zorg nodig, zowel in aanloop naar als na het beschikken over een Wlz-(her)indicatie.

De versterking van de positie van de cliënt bij het maken van weloverwogen keuzes, maakt het noodzakelijk dat onafhankelijke cliëntondersteuning in continuüm geboden kan worden met één loket en handelingskader, niet belemmerd door wie de ondersteuning financiert.

6. Geschikte woonvormen

De realisatie van geschikte woonvormen blijft achter bij de te verwachten vraag. Dit betekent dat uitstel of voorkomen van Wlz-zorg door het bieden van adequate zorg thuis of door het mogelijk maken van een passende woonvorm belemmerd wordt. Hierdoor komt het doel van de Wlz in het gedrang. Dit kan per regio sterk verschillen. De overheid moet het kader scheppen waarin de bouwopgave in de regio gewaarborgd en aangejaagd kan worden, zo nodig door een meer centrale aansturing. Het valt te overwegen om de samenhang tussen gezondheidszorg, welzijn en wonen voor ouderen onder te brengen bij een minister.